

EXTRA

KONGRESKRANT

Bijlage bij Bevrijding no. 19

Bevat gezamenlijk programma op hoofdpunten van Groen Progressief Akkoord

GEZAMENLIJKE LIJST EUROPESE VERKIEZINGEN

Hieronder volgt het voorstel van het partijbestuur aan het kongres van de PSP op 26 en 27 november 1983 over een gezamenlijke lijst bij de Europese verkiezingen van 14 juni 1984. Eerst een verslag van de onderhandelingen, daarna het voorstel zelf gevolgd door twee bijlagen, een met het gezamenlijke programma-op-hoofdpunten, de andere met de overige afspraken.

VERSLAG ONDERHANDELINGEN

Op 13 juni 1983 besloot het kongres dat de PSP aan de Europese verkiezingen van juni 1984 deelneemt en daarbij streeft naar samenwerking met PPR, CPN en eventueel EVP. Het nieuwe partijbestuur kreeg als opdracht mee daartoe onderhandelingen te voeren en een eventueel resultaat aan het komend kongres voor te leggen. Al voor het aantreden van het huidige partijbestuur lag er een uitgewerkt voorstel van het bestuur van de PPR voor een gezamenlijk programma en verdere afspraken. Dit was gericht aan CPN, PSP, EVP, D'66, FNP, Groen Platform en Groen Beraad. Op 6 augustus stelde het partijbestuur een reactie op dit PPR-voorstel op, onder andere inhoudend dat dit voorstel van de PPR een goede start voor besprekingen was. Het partijbestuur benoemde een delegatie voor de onderhandelingen, bestaand uit Wilbert Dekker, Frans Janssen, Hans van Oel en Karin Spaank.

De PSP sloot samenwerking met D'66 uit. Dit leverde geen probleem op, daar D'66 uiterst afwachtend reageerde op het voorstel van de PPR. In een gesprek tussen PPR en D'66 werd duidelijk dat de standpunten te ver uiteen lagen om serieus aan samenwerking te denken (met name verschillen over de houding t.o.v. de EG en over ontwapening). De EVP koos voor een positie als waarnemer en hield deze de volle onderhandelingen lang. Na eerst wel erg hoog van de toren geblazen te hebben ('de drie partijen moeten zich maar bij het platform aansluiten' en 'plaatsen op de lijst om-en-om tussen partijen en platform verdelen'), koos het Groen Platform ervoor op basis van de voorstellen van de PPR te willen onderhandelen. Daarbij werd duidelijk te kennen gegeven hoezeer het betreurd werd dat D'66 hier niet bij betrokken zou raken.

Het partijbestuur aanvaardde het Groen Platform als onderhandelingspartner. Een overweging daarbij is dat als de kongressuitspraak van de PSP samenwerking met heel de PPR inhoudt - en waar staat het tegendeel? - dit ook het Groen Platform voor een groot deel omvat. Een meer politieke overweging daarbij was dat zoveel mogelijk voorkomen moet worden dat er nog meer linkse/progressieve lijsten aan de verkiezingen deelnemen.

programma

De eerste vijf besprekingen zijn vrijwel geheel besteed aan het programma-op-hoofdpunten. Aan de hand van amendementen van PSP en CPN op het oorspronkelijke PPR-voorstel en het ontwerp-programma van het Groen Platform zijn nieuwe teksten gemaakt, waarover vervolgens nog eens vergaderd is. We geven hier in het kort enkele belangrijke discussiepunten weer:

-de PPR had haar voorstel geschreven rond het begrip 'ekologie'. Het Groen Platform ondersteunde dit idee, maar CPN en PSP waren er tegen één begrip tot het centrale te maken. Een voorstel van de PSP om vier gelijkwaardige begrippen naast elkaar te gebruiken (ekologie, feminisme, ontwapening en een vrijheidslevend socialisme) bleek onhaalbaar. Het voorstel om één begrip als centraal element te gebruiken is losgelaten. Gekozen is voor een tekst waarin deze ideologische begrippen niet/nauwelijks voorkomen en

waarin ook anderszins geprobeerd is niet al te zeer terug te vallen op gebruikelijk jargon. Ook is ervan afgezien in dit programma-op-hoofdpunten een maatschappij-analyse in een notedop te stoppen; zeker bij zo'n programma is dat niet nodig. Ook omdat daarover waarschijnlijk geen overeenstemming te bereiken is.

-er is gekozen voor een programma dat zich richt op wat er op internationaal nivo moet gebeuren en niet of nauwelijks spreekt over het beleid dat er bijvoorbeeld door de Nederlandse regering gevoerd zou moeten worden. Zo is in het deel over vredespolitiek niet sprake van uittreden door Nederland uit de NAVO, maar de algemenere formulering dat om de tweedeling in militaire blokken te doorbreken het eenzijdig uittreden van een of meer landen uit NAVO of Warschau Pakt een eerste stap kan zijn. Er staat 'kan zijn', omdat een dergelijk positief effect afhangt van hoe men uittreedt (vergelijk Frankrijk in 1968).

-bij de houding ten opzichte van de EG werd gekozen voor de formulering 'uiterst kritisch'; het PSP-standpunt voor uittreden van Nederland uit de EG werd door geen van de andere deelnemers gedeeld. Over het terugbrengen van de bevoegdheden van de EG werd een formulering overeengekomen die hetzelfde is als in PSP-teksten voorkomt. Daar de discussies zich in de praktijk op dit laatste toespitst, is het ontbreken van de uittredings-eis voor het partijbestuur geen breekpunt. In een latere fase ontstond nog discussie of het prijsbeleid in de landbouw een bevoegdheid op EG-nivo of op nationaal nivo moest zijn. CPN en PSP pleitten voor het laatste woord bij de nationale parlementen; dat is overgenomen.

-zoals te verwachten was, kwamen bij de discussie over het programma op talloze punten verschillen in benadering naar voren, bijvoorbeeld over kleinschaligheid, inkomensverdeling, democratisering van de economie, socialisaties. Op veel punten werden teksten gevonden die voor iedereen heel aanvaardbaar waren of waarmee met enige moeite akkoord gegaan kon worden.

-over welke onderdelen van beleid centraal gesteld moeten worden, bestond vooral tussen PPR, CPN en PSP grote overeenstemming. Het Groen Platform pleitte ervoor het deel 'bevrijding' (vergelijk deel 6 van het programma) drastisch in te korten. Dit werd (uiteraard) door PPR, CPN en PSP afgehouden.

What's in a name

Vele vergaderingen gingen heen met de discussie over de naam van de lijst. Het oorspronkelijke voorstel van de PPR was 'groen progressief akkoord'. Het Groen Platform wilde een nog groenere naam zoals Groen Europa. De PSP stelde voor de opsomming van de namen van de organisaties te gebruiken. De CPN stelde in eerste aanleg als naam 'progressief akkoord nederland' voor. In de discussies kwamen hiernaast nog allerlei 'fantasiename' naar voren, als 'perspektief' of 'een ander europa'. In een kwajongensbui bedacht iemand nog 'femsoc-eko-pac-t'. Vooral PSP en ook CPN hebben zich verzet tegen de naam 'groen progressief', omdat deze naam te vaag gevonden werd. Hij kan zowel voor een D'66-achtige politiek als voor een PSP-achtige politiek gebruikt worden. Daarbij stelde de PSP dat ze zich niet zozeer herkent in het woord 'progressief', maar in 'links'. Eerst is vastgelegd dat de namen van de organisaties in de naam opgenomen moeten worden. De CPN kwam naderhand met het voorstel te kiezen voor 'groen links akkoord van CPN, EVP, Groen Platform, PPR en PSP'. Na een eerste 'onaanvaardbaar' van het platform schreef het een brief waaruit de overige deelnemers opmaakten dat het platform alsnog hiermee akkoord zou gaan. Op 5 oktober bleek dat niet het geval te zijn.

Wat de lijstvolgorde betreft bestonden ook nogal verschillende ideeën. Een voorstel van de PSP om

vóór de kongressen een verdeling van de plaatsen naar partijen te maken, met inbegrip van wisselzets, werd afgewezen. Er werd de voorkeur gegeven dit pas vast te leggen als de deelnemende partijen hun (deel)lijst vastgesteld hebben. In de laatste fase van onderhandelen is als deel van een totaalpakket toch een verdeling naar partijen voorafgaand aan de kongressen afgesproken.

Vanaf 5 oktober wordt het allemaal erg moeizaam - en zeker zo moeilijk te volgen door buitenstaanders. Op 8 oktober organiseerde het Groen Platform in Maastricht een bijeenkomst, waar opnieuw de indruk gewekt wordt dat PPR en EVP zich maar bij het platform moeten aansluiten; dat men ook met PSP en CPN in onderhandelingen is, wordt verzwegen. Tegelijkertijd schort het platform de besprekingen op, waarop de PPR -die als voorzitter fungeerde - de vergadering van 10 oktober afgelast. In de loop van die week komt de PPR met een eindvoorstel, waartegen alleen 'ja' of 'nee' gezegd kon worden.

Diverse bilaterale overleggen en nog meer informele contacten volgen. In deze fase komt steeds meer naar voren dat CPN en PSP elkaar vinden en ook laten merken bij een breuk -die regelmatig dreigt- bij elkaar te blijven. De PPR houdt vast aan het hoe dan ook tot stand brengen van een samenwerking tussen de vijf. Ook de PSP is daar in eerste aanleg voor, maar of het ervan komt hangt voor de PSP sterk af van de afspraken die te maken zijn. Eenduidige uitspraken op het eindvoorstel komen niet. Groen Platform en CPN zijn vrij positief, de PSP wil er verder over praten onder afwijzing van het ultimatieve karakter. Op 20 oktober volgt er een laatste dag onderhandelen. Positief is dat er bij de PPR meer ruimte bestaat om het eindvoorstel aan te passen dan vooraf leek. Bij de fractiekeuze wordt een zekere prioriteit bij de Grünen verwijderd en komt de formulering uit bijlage II uit de bus. Daar stemt iedereen mee in. Eerdere weerstanden tegen bijvoorbeeld samenwerking met de Deense anti-EG-lijst of de Griekse KKE's zijn daarmee van tafel. Als die lijsten over de vorming van een nieuwe fractie willen praten, zijn ze welkom. Op 20 oktober leggen CPN en PSP als harde voorwaarde op tafel dat nu ook een lijstvolgorde naar partijen gemaakt moet worden om niet na de kongressen met mogelijke breekpunten te komen zitten. In het PPR-eindvoorstel was alleen geregeld dat een PSP-lid op plaats één zou komen. Beide stellen de elektorale volgorde voor (PSP, CPN, PPR, EVP, Groen Platform). Na enige uren onderhandelen en schorsen ontstaat er een eerste variant (tevens de uiteindelijke uit bijlage I en II). De delegaties van PPR, CPN en PSP gaan daarmee akkoord. De EVP-waarnemer laat weten dat de EVP daarop niet alsnog zou kunnen instappen; het Groen Platform, toch al niet enthousiast erover, zegt daarom 'onaanvaardbaar'. Vervolgens wordt het een tijdlang wel erg chaotisch: het ene model vliegt na het andere over de tafel. Laat in de middag komt de PPR als voorzitter met het laatste bod: in de naam 'progressief' door 'links' vervangen, een vijf jaar zittende lijststecker van PPR-Groenen, PSP en CPN op 2 en 3, bij twee zetels elk de helft van de periode. De PSP-delegatie zegt hier 'nee' tegen, een oordeel dat het partijbestuur -dat dezelfde avond een vergadering had - bevestigt. Berichten in de pers en opnieuw diverse bilaterale overleggen. PPR en CPN konkluderden dat de enige oplossing is terug te keren naar de eerste variant van 20 oktober. Zij verzoeken de PSP-delegatie hierop in te gaan, waarna dit voorstel namens de drie partijen aan de andere twee kan worden voorgesteld door de voorzitter van de onderhandelingen. Het Dagelijks Bestuur van de PSP geeft daarvoor het groene licht (sic): als deze twee terugkomen op hun aanvankelijk nee, kan dat voor de PSP reden zijn de samenwerking van de vijf alsnog mogelijk

te maken. Voor de PPR bestaat in deze optie nog de ruimte te onderhandelen, voor CPN en PSP is die er niet. Tijdens een Links Overleg op 27 oktober wordt een en ander doorgenomen.

Op 28 oktober komen EVP en Groen Platform bijeen. Daar wordt de koppeling aan elkaar bevestigd en uitgesproken dat beide varianten van 20 oktober aan de achterban zullen worden voorgelegd (EVP-kongres op 10 december, Platform op 17 december). Intussen wordt de eerste variant als enige uitweg aan deze twee organisaties voorgelegd. Bij de EVP ontstaat nog geen duidelijke situatie. In het bestuur is er geen meerderheid voor, maar de partijraad van 5 november besluit dit model aan het kongres voor te leggen. De besturen van PPR en PSP hebben dat ook gedaan. De CPN houdt er een partijkonferentie over, aanvankelijk op 12 november gepland, maar uitgesteld door de vertraging in de onderhandelingen.

tot slot

Het partijbestuur legt nu een onderhandelingsresultaat aan het kongres voor. Het zal duidelijk zijn dat we op sommige punten dit pakket graag anders hadden gezien. Zoals samenwerken in de PSP betekent dat niet altijd alles zo geregeld wordt als je zelf wilt, zo is dat bij bredere samenwerking ook. De vraag is of het totaal er mee door kan. Voor het partijbestuur is dit pakket aanvaardbaar, maar bestaat er geen ruimte meer om tegemoet te komen aan wensen van Groen Platform en EVP, mochten zij die nog op tafel leggen.

Terugkijkend naar het oorspronkelijke programma-voorstel van de PPR, constateren we dat het nu voorliggende programma op veel punten verbeterd is. Belangrijker is echter dat we het programma-op-hoofdpunten - los van alle voorgeschiedenis - ruim voldoende vinden. Dat moet het allerzwaarst wegen. De overige afspraken zijn in hun combinatie aanvaardbaar. De fraktiekeuze in het Europese Parlement is goed geregeld. Bij de naam is dat minder het geval. Dat op de stembiljetten de namen van de organisaties prevaleren is volgens onze wens; dat neemt niet weg dat de omschrijving die eraan voorafgaat (groen progressief) erg vaag en eenzijdig is. Wat ecologische politiek betreft (het eerste waar groen naar verwijst) heeft de PSP eerder een naam te verliezen dan te winnen. Het bezwaar zit er meer in dat het als enige in de naam naar voren komt. Met een woord als progressief kun je nog veel kanten op. Pas op het allerlaatst is toch een lijstvolgorde per partij afgesproken, die voor de PSP zeer gunstig is. We denken dat een lijst die door een PSP-lid wordt aangevoerd, ook bij een vrij vage naam, politiek heel herkenbaar is en door alle kiezers daar thuis gebracht wordt waar hij ook zit: een radikaal links geluid.

We willen niet verzwijgen dat in de loop van de onderhandelingen de wat afwachtende houding ten aanzien van het Groen Platform en in minder mate de EVP door negatieve ervaringen zeker niet verbeterd is. In het nu voorliggende voorstel komt die samenwerking alleen tot stand nadat deze organisaties hun aanvankelijk 'nee' tegen dit pakket omgezet hebben in een 'ja'. Dat is voor hen geen geringe stap. Zowel richting PSP als richting CPN bestaan bij hun achterbannen weerstanden, die wij misschien niet reëel vinden, maar die wel overwonnen moeten worden. Het partijbestuur vindt dat die stap van hen aangegepen kan en moet worden om er alsnog een goedlopende samenwerking van te maken. Wellicht dat het gezamenlijk campagne voeren tegen andere lijsten daarvoor een gunstigere omstandigheid vormt dan het onderling 'trekken en duwen' om het eens te worden over gezamenlijke deelname aan de Europese verkiezingen.

Mocht zo'n stap er niet komen, dan geeft het voorliggende pakket - na enkele noodzakelijke aanpassingen - de beste mogelijkheden om CPN, PPR en PSP op te verenigen.

Hieronder volgt dan het voorstel dat het partijbestuur aan het kongres voorlegt:

Voorstel

Het kongres van de PSP, bijeen op 26 en 27 november 1983 te Groningen,

a. neemt kennis van het verslag van het partijbestuur over de gevoerde onderhandelingen over gezamenlijke deelname aan de Europese verkie-

zingen van juni 1984.

b. machtigt het partijbestuur op basis van een ongewijzigd pakket, zoals in de bijlagen verwoord, een samenwerkingskontraat met PPR, CPN, EVP en Groen Platform te ondertekenen.

c. Mochten EVP en Groen Platform uiteindelijk besluiten niet toe te treden, dan is het partijbestuur gemachtigd in overleg met PPR en CPN wijzigingen in dit pakket aan te brengen, die het partijbestuur ter goedkeuring aan de partijraad voorlegt.

BIJLAGE 1

PROGRAMMA OP HOOFDPUNTEN

KANSEN OP OVERLEVEN

Toen de Tweede Wereldoorlog voorbij was, waren er grote verwachtingen over een nieuwe maatschappij. Nu, diep in een crisis van de economie en het milieu, onder de dreigende plaatsing van de allernieuwste atoomraketten, lijkt die nieuwe samenleving verder weg dan ooit. Het vijanddenken neemt toe; rivieren zijn vergiftigd, bossen sterven; in de EG zoeken vijftien miljoen mensen vruchteloos naar werk, de armoede groeit; de roofofbouw op de aarde gaat maar door; de onderdrukking blijft.

Daar moet een eind aan komen.

Gelukkig groeit ook het besef dat het zo niet langer kan. Overall ontstaat verzet en maken groepen en bewegingen zich sterk voor een vernieuwende samenleving, waar mens en aarde tot hun rechten komen. Die vernieuwing moet ook in de politiek gestalte krijgen. Veel mensen hebben behoefte aan doorbreking van de verstarring en de verdeeldheid die de progressieve politiek te vaak laat zien. Zij hebben genoeg van de kleine discussies, de stokpaarden, het eigen gelijk. Zij willen een maatschappij-veranderende politiek, die zich eensgezind concentreert op de grote problemen. Zij willen dat progressieve partijen en bewegingen boven hun verschillen uitgroeien in het gezamenlijk vechten tegen bewapening, milieuvernietiging, werkloosheid en uitbuiting.

Wij -CPN, EVP, Groen Platform, PPR, PSP- willen dit signaal verstaan. Daarom willen wij op één lijst meedoen aan de Europese verkiezingen. Ieder vanuit eigen achtergronden en inspiraties, met respect voor de ander. Met elkaar omdat wij het eens zijn over de radicale veranderingen die nodig zijn, omdat we nieuwe werfkracht willen ontwikkelen voor een politiek waar Europa dringend behoefte aan heeft.

Wij willen dus meedoen aan de Europese verkiezingen. Niet omdat wij staan te juichen over de Europese Gemeenschap en over de rol van het Europese parlement daarin. Integendeel. Wij staan uiterst kritisch tegenover doelstellingen en structuur van de EG zoals die in het verdrag van Rome zijn vastgelegd.

De "belofte" van een idealisties, verenigd Europa, ten dienste van het welzijn van de volkeren, is bij lange na niet bewaarheid geworden. Met name de eenzijdige gerichtheid op ongeremde produktie, het verspild technologie denken en de overheersende rol van de grote, multinationale ondernemingen wijzen wij af. Juist daarin zien we de oorzaak van milieuverwoesting, werkloosheid, armoede, uitputting van grondstoffen en het achterstellen van de landen van de Derde Wereld.

Ook het grotendeels samenvallen van de Europese Gemeenschap en het Europese deel van de NAVO werkt niet stimulerend op het doorbreken van het blokken. En dat is nodig om te komen tot samenwerking van alle landen in Europa, West en Oost. We ervaren de huidige EG vaak als een belemmering voor de veranderingen die nodig zijn.

Er moet een nieuw Europa komen, waarin het welzijn van de Europese mensen uitgangspunt wordt en niet alle aandacht gericht is op produktie en handel. Wij willen een EG waar uitsluitend die zaken geregeld worden die het nationale of regionale niveau boven gaan. Voor zover de EG bevoegdheden houdt, moeten deze onder directe controle van het Europese Parlement komen. Zo'n parlement zien we als een belangrijk forum voor ontmoeting en meningsvorming tussen de Europese volkeren. Daarom moet in het Europese parlement ons geluid, het geluid van de tegenbeweging dan ook gehoord worden.

Samenwerking

Met onze lijst willen wij mensen in het Europese parlement brengen die in een samenhangende visie duidelijk kunnen maken hoe de EG en de samenleving moeten veranderen:

-De huidige EG-politiek en werkwijze moet grondig veranderen.

-Het overleven is uitgangspunt. Daarom verzetten we ons tegen (kern)bewapening en nieuwe stappen daarin. We willen het vijanddenken en het opdelen van de wereld in blokken doorbreken.

-Een andere economie, waarin de ongerichte groei van materiële produktie en consumptie niet meer het allesoverheersende doel is. Een economie waarin niet geproduceerd wordt alleen om de winst, maar waar maatschappelijke behoeften daarvoor bepalend zijn. Duurzaamheid, verantwoordelijkheid en rechtvaardige verdeling van werk, inkomen en zeggenschap geven in die andere economie de toon aan.

-Een nieuwe benadering die de leefbaarheid centraal stelt, omdat de kwaliteit van ons (over)leven het moet winnen van de stelselmatige plundering van de natuur en verspilling van grondstoffen.

-Een nieuwe politiek, die de mens centraal stelt tegenover de grote bureaucratiese en economiese machten; een strijd bare politiek ook, die de durf heeft om die machten aan te pakken om voor iedereen een zinvol bestaan en een leefbaar inkomen te garanderen.

-Een politiek die de overheersing van mannen en traditioneel mannelijke waarden in economie, cultuur en bestuur tegen wil gaan. Werken aan een meer menselijke manier van omgaan met elkaar en met macht: dat verstaan we onder feminisering.

-Doorgaande democratisering, zodat mensen meer zeggenschap krijgen over de zaken die hen aangaan.

-Een politiek die vasthoudt aan het recht van mensen op een volwaardig zelfstandig bestaan en zich keert tegen iedere vorm van onderdrukking, tegen racisme en anti-semitisme, tegen elke vorm van diskriminatie.

Bij de uitvoering van onze politiek willen we dankbaar gebruik maken van de vele ideeën en van de creativiteit die door mensen in acties en bewegingen naar voren worden gebracht. Door ons werk in het Europese parlement willen we proberen tegelijk nieuwe stimulansen te geven voor verdere actie in Nederland en de andere EG-landen, want in de bewegingen liggen onze wortels, aan al die activiteiten ontlent wij onze invloed.

Onze doelen zullen we niet van vandaag op morgen realiseren, maar wij willen ze wel steeds onszelf en anderen voor ogen houden en concrete stappen en stapjes zetten om ze te bereiken.

PROGRAMMA

Hieronder geven we in zes punten de hoofdlijnen van onze politiek weer; een samenvatting van het meest dringende. Bij dit programma hoort een kort werkplan met een aantal uitgewerkte beleidspunten die wij straks in het Europese parlement naar voren zullen brengen.

1. Aktieve vredespolitiek.

De bewapening heeft in hoeveelheid en vernietigingskracht zodanige vormen aangenomen, dat het voortbestaan van de mensheid direct wordt bedreigd. Ten onrechte wordt door tal van militaire en politieke leiders gesuggereerd dat de beproefde militaire strategie van afschrikking vrede heeft gebracht. Veel conflicten zijn en worden ook nu nog uitgevochten, waarbij de Derde Wereld het slagveld is. Door de nieuwe generatie kernwapens dreigt Europa dat ook te worden.

Het militaire apparaat is vergroeid geraakt met de bewapeningsindustrie. Zij stimuleren elkaar tot een steeds doorgaande bewapeningswedloop. Dat moet ophouden.

Er is een aktieve vredespolitiek nodig, gericht op stopzetting van de wapenwedloop, een kernwapenvrij Europa, terugdringing van de wapenhandel, concrete stappen op weg naar algehele ontwapening en naar ontbinding van NAVO en Warschaupakt. Daarbij kan de uittreding van één of meer landen een eerste stap zijn. Want in onze ogen zijn het vooral de militaire blokken die ontspanning en werkelijke vrede in de weg staan.

Eenzijdige stappen van afzonderlijke landen of groepen landen in West- en Oost-Europa kunnen dit proces op gang brengen. Nu moet er een begin gemaakt worden door het niet plaatsnemen van kruisraketten en Pershing II raketten en door het verwijderen van bestaande kernwapens in Nederland en West-Europa. Door stelselmatige vermindering van de defensie-uitgaven moet geld vrijgemaakt worden voor de bestrijding van crisis, honger en armoede. Dat is de beste bijdrage tot ontspanning. De EG moet bedrijven die nu nog in de bewapeningssector werken, stimuleren over te schakelen op niet-militaire productie.

Er moet gewerkt worden aan een systeem van sociale verdediging: georganiseerd geweldloos verzet onder andere door niet-meewerken, staking, weerbaar maken van de bevolking. Hierdoor wordt een land heel wat minder aantrekkelijk voor elke eventuele bezetter.

Het doorbreken van het vijanddenken is een onmisbare voorwaarde tot ontwapening. Daarvoor zullen er in toenemende mate contacten met regeringen, groepen en burgerrechtenbewegingen in Oost-Europa gelegd moeten worden. Ook de wetenschappelijke, economische, kulturele en toeristische contacten tussen Oost en West moeten sterk uitgebreid worden.

2. Werk en economie.

Zinvol werk is een grondrecht voor iedereen. Toch telt Europa op dit moment 15 miljoen mensen zonder baan. Dat is onaanvaardbaar. Temeer omdat in ons economies systeem de werkloosheid eenzijdig afgewenteld wordt op kwetsbare groepen: jongeren, vrouwen, laaggeschoolden, buitenlanders. Vermindering van sociaal contact, vervreemding van de samenleving en een gevoel van zinloosheid zijn het gevolg. Uit de geschiedenis is duidelijk waar dat toe kan leiden: nihilisme, maatschappelijke ontwrichting, ontevredenheid die zich uit in het zoeken van zondebokken.

In het beleid moet de actieve bestrijding van werkloosheid dan ook de hoogste prioriteit krijgen. Landen moeten gemeenschappelijke plannen maken en uitvoeren in plaats van elkaar te bekonnuren.

Goed werk is nodig. Dat betekent: selektieve stimulering, industriële vernieuwing (vooral gericht op zinvolle maatschappelijke productie als energiebesparing, stadsvernieuwing, openbaar vervoer, onderdak enzovoort), drastiese arbeidstijdverkorting, rechtvaardige verdeling van betaald en onbetaald werk vooral ook tussen mannen en vrouwen, vermindering van de werkbelasting, voorrang geven aan milieuvriendelijke productie die ook meer werk oplevert. Elk mens, man én vrouw, heeft recht op zinvol werk en op een eigen inkomen. Daar is een economies systeem voor nodig, dat iedereen goed werk biedt, zonder mensen uit te buiten of de aarde te verwoesten.

Wij willen een economie waarin volop aandacht is voor: voldoende en gezond eten, goed onderdak, schone energie, openbaar vervoer, meer op sociale vaardigheden gericht onderwijs, zeggenschap, democratisering, enzovoort. Wij willen een samenleving waar dat voor iedereen bereikbaar is en niet alleen voor de bevoorrechten.

Niet meer, maar beter. Geen weggooi-maatschappij, maar een hergebruik- en reparatie-economie. Kringloopproductie, zuinig omgaan met grondstoffen en energie, respect voor het milieu, meer kleinschalige bedrijven, meer gebruik van duurzame energiebronnen (wind, water, zon) zijn daarin belangrijke elementen.

Nu vormt de EG voor zo'n beleid vaak een belemmering. De EG is eenzijdig gericht op de belangen van grote ondernemingen. De macht van multinationals moet ingeperkt worden. Dat kan alleen door meer maatschappelijke controle over het gebruik van produktiemiddelen en winsten. De structuur van ondernemingen behoort zo te worden dat het kapitaal geen beslissende invloed meer heeft.

Een veel grotere zeggenschap van werknemers en democratisering van het productieproces kunnen er daarnaast voor zorgen dat ook in grotere bedrijven toch op menselijke maat gewerkt kan worden. Meer aandacht voor het midden- en kleinbedrijf, die vaak voor de lokale of binnenlandse markt pro-

duceren, is dringend nodig.

Wij willen meer invloed van vernieuwende ideeën en voorstellen van vakbonden en konsumentenorganisaties in de EG-organen. De versterking van de sociale voorzieningen krijgt een centrale plaats. Gelijke behandeling van mannen en vrouwen en strikte toepassing van de betreffende EG-richtlijnen zijn daarbij uitgangspunt.

Maar daarmee zijn we er nog niet.

De automatisering zal onverminderd doorgaan. Wanneer we vast willen houden aan oude eisen en traditionele oplossingen komen we er niet uit. Er is een nieuwe visie op werk nodig.

Nu blijft veel zinvol werk liggen en worden talloze maatschappelijke behoeften niet vervuld of overgelaten aan de inzet van vrijwilligers. Er is een nieuwe visie nodig, die de maatschappelijke waarde van alle arbeid voluit erkent en die niet uitsluitend laat afhangen van beloning. Meer dan nu zal in de samenleving van de toekomst sociale zekerheid, eigenwaarde en menselijk geluk vooral ook afhangen van de zingeving van wat je doet. Een grotere zelfverzorging en eerlijker inkomensverdeling zijn daarvoor voorwaarden. Voor we zover zijn, moet er nog heel wat veranderen.

3. Milieu

Een eerste eis die aan maatschappelijk en economies handelen gesteld mag worden is dat het de kwaliteit van natuur en milieu in stand houdt en verbetert. Zij zijn immers een essentiële voorwaarde voor het voortbestaan van menselijk leven. Dat stelt grenzen aan materiële productie en consumptie. Maatschappelijke controle op investeringen, produktietechnieken en -planning is dan ook dringend nodig. Kringloopproductie, waarin natuurlijke hulpbronnen en grondstoffen niet uitgeput worden, milieuvriendelijke technologie, energiebesparing en een veel groter gebruik van duurzame energiebronnen kunnen een wezenlijke bijdrage leveren.

In onze visie is in Europa geen plaats voor kernenergie. Kerncentrales en kweekreactoren moeten gesloten worden. We willen een verbod op ondergrondse opslag of storting in zee van nucleair afval.

Bestaande milieunormen worden tenminste gehandhaafd en waar nodig verscherpt. Vooral op internationaal nivo moeten deze normen verder uitgebouwd worden en in verdragen worden vastgelegd. Er moet snel een werkplan komen om de oorzaak van de verwoestende "zure regen" afdoende aan te pakken. In verband daarmee willen wij geen grootschalige toepassing van steenkoolvergassing zolang er geen milieuveilige verwerkingstechniek is gevonden.

In de hele EG zal voorrang worden gegeven aan openbaar vervoer en een veilig en milieuvriendelijk goedertransport.

4. Landbouw.

De EG-begroting wordt voor meer dan driekwart in beslag genomen door uitgaven voor de landbouw. Dat alleen al vraagt speciale aandacht.

Het karakter van de bestaande, grootschalige en energie-intensieve landbouw moet drasties gewijzigd worden. Nu ligt in de Europese landbouw een sterk aksent op de "veredeling": het omzetten van granen en peulvruchten (vaak import) in vlees. Voor de voedselvoorziening in de wereld is dat uiterst ongunstig. Bovendien is de produktiewijze milieu-onvriendelijk en wreed (bio-industrie).

Een kleinschaliger produktiewijze, minder gebruik van vergif, kunstmest en energie en meer respect en zorg voor de dieren voorkomt gigantiese overschotten en brengt de afbraak van werkgelegenheid in de landbouw tot staan. Mede door uitbreiding van de teelt van granen en een hogere mate van zelfvoorziening zal Europa het dan kunnen stellen zonder grootscheepse import van granen uit Amerika en de Derde Wereld.

De kosten van het Europese landbouwbeleid zijn flink uit de hand gelopen. Toch blijven de inkomsten van zeer veel boeren -ondanks de forse EG-subsidies- nog steeds onder de maat. Zij kunnen het hoofd vaak alleen maar boven water houden door (onbetaald) werk van de boerin. Terwille van het voortbestaan van hun bedrijf worden boeren steeds gedwongen tot doorgaande produktieverhoging. Gevolg: onze (zuivel)overschotten nemen steeds toe en dat onder meer met behulp van voedsel dat wij uit de Derde Wereldlanden weghalen.

Dat mag niet zo doorgaan. Produktiebeheersing en beperking van de kosten op de EG-begroting zijn geboden. Kleinschaliger, energie-zuiniger landbouw leidt zeker tot die noodzakelijke produktiebeheersing. Deze moet tevens bereikt worden door de prijssteun van de EG te beperken tot begrensde produktiekwota en de enorme export-subsidies meer te gebruiken voor steun aan kleine bedrijven. De invloed van banken en tussenhhandel moet sterk verminderd worden. Overheidsgrond mag alleen verpacht worden aan kleine en middenbedrijven. Een beleid gericht op produktiebeheersing veronderstelt eveneens een gecoördineerd prijsbeleid. Dit EG-landbouw-prijsbeleid moet tot stand komen in onderhandelingen tussen de regeringen, na overleg met het Europese parlement. Over dit prijsbeleid moeten de regeringen zich verantwoorden tegenover hun eigen parlementen.

Hogere opbrengsten voor de boeren zijn nodig. Ook van de konsument mag daarvoor een groter aandeel gevraagd worden. Een ander konsumptiepatroon, minder gericht op vlees en meer op gezonde voeding en milieuvriendelijke produkten is gewenst. De EG kan een rol spelen in het bevorderen van de voorlichting op dit gebied.

De noodzakelijke veranderingen in het landbouwbeleid moeten worden vastgelegd in internationale overeenkomsten, die de wereldmarkten in evenwicht brengen en de zelfvoorziening op voedselgebied over de hele wereld bevorderen.

5. Ontwikkelingsbeleid.

Alle mensen en volkeren hebben gelijke rechten op een menswaardig bestaan. Dat lijkt er nu niet op. Nog steeds zijn de arme landen afhankelijk van het rijke Noorden. Ook de economiese betrekkingen van EG-landen dragen bij aan het achterop houden van de Derde Wereld.

Voor zover wij ontwikkelingshulp geven, wordt het grootste deel besteed aan de infrastructuur ten behoeve van westerse bedrijven, terwijl de hulp juist bij de mensen zelf terecht moet komen.

Strukturele bestrijding van de honger, het opheffen van de armoede en doorbreking van de afhankelijkheid staan centraal in het ontwikkelingsbeleid zoals wij dat willen. De aandacht van de EG dient vooral gericht te zijn op het stimuleren van de lokale landbouw voor de voedselvoorziening, produktie voor binnenlandse behoeften, energievoorziening via de daar aanwezige duurzame bronnen, bevordering van de onderlinge handel en technische en economiese samenwerking. De ontwikkelingshulp moet dan ook veranderd en uitgebreid worden. Zij zal vooral gericht worden op landen en organisaties waar sociale en vrijheidsrechten kansen krijgen.

Derde Wereldlanden krijgen een grotere toegang op de Europese markt, waarbij het volledig afhankelijk zijn van één produkt voorkomen moet worden.

De EG doet actief mee aan een mondiaal grondstoffenfonds, hervorming van het internationale monetaire en kredietverleningssysteem, kwijschelding van schulden van de armste landen en aan de verbreking van alle banden met het apartheidregiem in Zuid-Afrika.

6. Democratie en bevrijding.

demokratie

Wij kiezen voor vergaande democratisering van de samenleving. Beslissingen moeten zo dicht mogelijk bij de mensen zelf worden gebracht. In de huidige structuren worden beslissingen veel te veel door burokratische instellingen over de hoofden van de betrokkenen heen genomen.

De EG heeft in onze ogen een ondemokratiese structuur. Er is nauwelijks sprake van parlementaire controle op het doen en laten van de Europese Kommissie en de Raad van Ministers. Noch het Europese parlement, noch de nationale parlementen zijn daar effectief toe in staat. Wij willen geen ontwikkeling in de richting van iets als een bovennationale Europese Unie.

Alleen waar het grensoverschrijdende problemen betreft (Rijnvervuiling, zure regen, internationale regelingen ten behoeve van zigeuners en vluchtelingen), kunnen taken en bevoegdheden worden overgedragen aan een internationaal orgaan als de EG.

Wij willen de regio's in de verschillende landen meer

zeggenschap geven. Ze moeten de bevoegdheid en de middelen krijgen om een zelfstandig regionaal stimuleringsbeleid te voeren. We zijn voor cultureel zelfbeschikkingsrecht voor regio's en bevolkingsgroepen met een eigen taal of cultuur. Dat moet met name tot uitdrukking komen in onderwijsvoorzieningen en in communicatiemiddelen in de eigen taal.

bevrijding

De EG moet zich inzetten voor gelijkberechtiging van alle mensen. Een politiek die zich sterk maakt voor het recht van vrouwen en mannen op een volwaardig zelfstandig bestaan in politiek, economies, sociaal, cultureel en seksueel opzicht. Actieve bestrijding van elke vorm van onderdrukking en discriminatie op grond van huidskleur, geslacht, seksuele en relationele voorkeur, culturele groep, overtuiging, burgerlijke staat, maatschappelijke positie en dergelijke behoort juist in een organisatie van verschillende staten, volkeren en culturen centraal te staan.

Doorbreking van de machtsverhoudingen tussen mannen en vrouwen, werkelijke gelijkstelling van verschillende samenlevingsvormen, invoering van individuele verzelfstandiging bij alle (sociale) wetten en belastingen, afschaffen van het kostwinnersbegin-sel, de vrijheid om zelf beslissingen te nemen over eigen lijf, leven en relaties vormen de uitgangspunten voor (nieuwe) Europese richtlijnen en veranderingen in nationale wetgeving.

Wij willen een samenleving waarin niet de ene mens macht uitoefent over de ander, waarin haat en geweld tegenover vrouwen en homo's wordt uitgebannen, waarin minderheidsgroepen niet worden weggedrukt, waarin beroepsverboden onmogelijk zijn, waarin elke vorm van discriminatie wordt bestreden, waarin wetgeving en rechtspleging gericht worden op bevrijding en gelijke rechten voor ieder mens, die binnen de Europese Gemeenschap een plek zoekt om te werken, te wonen en te leven.

Wij willen een EG die actief stelling neemt tegen elke schending van mensenrechten binnen en buiten de gemeenschap, in Oost, West en Derde Wereld, zonder onderscheid of selectieve verontwaardiging. Vrije grensoverschrijding, vrij verblijf, gelijke sociale en politieke rechten (ook voor gevestigde buitenlanders), een ruimer vluchtelingenbeleid, een menswaardige internationale regeling voor zigeuners en een actieve bestrijding van fascisme en anti-semitisme zijn andere kenmerken van de gemeenschap die wij voor ogen hebben.

Tot slot.

Uitvoering van bovenstaand programma zal een ander Europa te zien geven: groener, veiliger, socialer, menselijker. Het is dringend nodig om deze stappen te zetten. Dringend nodig ook om een eigen weg te vinden, lossen van de industriële en militaire machtsblokken die met hun politiek bezig zijn mens en aarde in hun voortbestaan te bedreigen. Kansen op over leven. De moeite waard om voor te kiezen.

BIJLAGE II

AFSPRAKEN ROND GEZAMENLIJKE LIJST E EUROPESE VERKIEZINGEN

fraktievorming

Hierover is overeengekomen: "Wij willen vertegenwoordigers in het Europese Parlement brengen die daar zorgen voor een zelfstandige Nederlandse inbreng. Zij zullen daar streven naar een zo breed mogelijke samenwerking ter bevordering van onze doelstellingen. Gezien de faciliteiten die een officiële fractie in het Europese parlement geniet (minimaal 11 parlementariërs vereist) en de verhoging van effectiviteit die dat meebrengt, willen wij proberen een nieuwe fractie te vormen met andere verwante groene, radikale en linkse partijen. Daarover willen wij contacten leggen met alle in het Europees Parlement vertegenwoordigde partijen die zo'n nieuwe fractie willen vormen en een programma op hoofdpunten onderschrijven, waarin wij onszelf voldoende kunnen herkennen. Mocht dit onverhoopt niet lukken, dan zullen onze parlementariërs trachten een technische coördinatie-

fractie te vormen. De definitieve fractiekeuze heeft de goedkeuring van de betrokken partijbesturen."

lijstvolgorde

De plaatsen op de lijst worden als volgt verdeeld naar partijen:

1. PSP
2. PPR - Groenen (deze kandidaat wordt na overleg aangewezen door het PPR-kongres en de vergadering van het Groen Platform).
3. CPN
4. EVP
5. PPR of Groen Platform

Bij één zetel wordt deze bezet door de kandidaat op plaats 1, bij twee zetels wordt de tweede door 2 en 3 elk de helft van de periode ingenomen. Bij drie zetels wordt de derde zetel door 4 en 5 elk de helft van de periode ingenomen.

Er wordt geprobeerd -mede door invulling van assistenten- ervoor te zorgen dat er voor het dagelijkse werk een team is waarin van elke deelnemende organisatie één persoon zit. Bij voorkeur zou dit moeten bestaan uit de mensen die uiteindelijk op de eerste vijf plaatsen komen te staan.

Bij de invulling van de rest van de lijst wordt steeds dezelfde volgorde gebruikt. Na de kongressen wordt nog bekeken of een voorstel van de PSP om tien tot vijftien aanbevelingsplaatsen te reserveren voor gezamenlijk te vragen personen uit te voeren is. Daarbij wordt ook bekeken of aan de SAP een aanbevelingsplaats aangeboden wordt.

naam

De naam van de lijst luidt: "groen progressief akkoord van CPN, EVP, Groenen, PPR, PSP". Daar dit meer is dat 35 letters is deze naam op stembiljetten niet te gebruiken. De namen van de deelnemende organisaties gaan dan voor.

diverse afspraken

Er wordt gestreefd naar een lijstverbinding met de PvdA.

Ter uitwerking van het programma-op-hoofdpunten komt er een werkplan voor de fractie. Hierin worden standpunten over allerlei concrete punten die op EG-nivo spelen geformuleerd.

Voor de fractiebegeleiding komt er een overleg, waarin elke organisatie drie mensen afvaardigt. Dit overleg vergadert ongeveer maandelijks. Tot de taken van dit overleg behoren: voorbereiding werkplan (af in maart 1984); klankbord en controlerend orgaan van de fractie; meedenken bij vragen of notities e.d. van de fractie; problemen oplossen bij meningsverschillen in de fractie.

kampagne

Hierover is afgesproken: "De verkiezingskampagne wordt gevoerd onder leiding van een gezamenlijke kampagnekommissie. Het campagneplan heeft goedkeuring van de vijf besturen. Er wordt een kampagnefonds gevormd, waarin alle deelnemende partijen en groepen een storting doen van 50.000 gulden minimaal en zoveel meer als onderling overeengekomen wordt.

Deelnemende partners kunnen tijdens de campagne eigen activiteiten opzetten, maar zorgen ervoor dat dit niet remmend werkt op de gezamenlijke campagne. Bij gezamenlijke en eigen activiteiten wordt de lijst gepresenteerd als een samenwerking van gelijkwaardige deelnemers. De deelnemers respecteren programma, kleur en politieke opties van de anderen. Zij zijn het, met behoud van de eigen identiteit, eens geworden over een gezamenlijk optreden bij de gelegenheid van de Europese verkiezingen van 14 juni 1984."

Tijdens de campagne worden de eerste vijf kandidaten als gezamenlijke lijsttrekkers gepresenteerd. Daar waar dat voor de (massa)media nodig is één persoon als gezicht van de lijst te presenteren, is dat de feitelijke lijsttrekker.

MEDEDELING

Leden van het partijbestuur zijn (uiteraard) bereid om ook dit onderdeel van de kongresvoorstellen op afdelingsvergaderingen of discussie-bijeenkomsten toe te komen lichten. Afdelingen die hiervan gebruik willen maken, kunnen daarvoor contact opnemen met het partijburo.